

Siilinjärven lukion suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä

Koulutuksen järjestäjä laatii suunnitelman kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista yhteistyössä lukion henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Ennen suunnitelman hyväksymistä tai sen päivittämistä koulutuksen järjestäjän tulee kuulla opiskelijakuntaa ja lukion henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyö opiskelijoiden huoltajien sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ja muiden tarvittavien viranomaistahojen kanssa tukee suunnitelman laatimista ja toteuttamista.

Suunnitelman kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista tulee sisältää seuraavat asiakokonaisuudet:

- menettelytavat rike- ja häiriötilanteissa, asioiden selvittämismenettelyt, työnjako sekä kuulemis- ja kirjaamismenettelyt
- suunnitelman tekeminen opiskelijan tuesta opetuksen epäämistilanteissa epäämisen aikana ja opetukseen palatessa (lukiolaki 714/2018, 41 § 3 mom, muutettu lailla 165/2022)
- periaatteet hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden noudattamiseen kurinpitokeinoja käytettäessä
- henkilökunnan perehdyttäminen ja osaamisen varmistaminen kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä
- suunnitelmasta, järjestyssäännöistä ja laissa säädetyistä kurinpitokeinoista tiedottaminen eri tahoille
- yhteistyö eri viranomaistahojen ja huoltajien kanssa
- menettelytavat suunnitelman seurantaan sekä sen toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten.

1. Yleistä

Tämä suunnitelma on laadittu yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Henkilöstön kanssa suunnitelma on käyty läpi opettajainkokouksessa. Opiskelijoiden osalta suunnitelma on käyty läpi opiskelijakunnan hallituksen kanssa ja kaikilla opiskelijoilla on ollut mahdollisuus tutustua suunnitelmaan ennen päätöksentekoa ja kertoa palautetta suunnitelmasta. Suunnitelman tavoitteena on turvata oppilaitoksen työrauha, sisäinen järjestys, opiskelun esteetön sujuminen sekä koulu yhteisön turvallisuus ja viihtyisyys. Suunnitelman tavoitteena on myös varmistaa lukion toimintaperiaatteiden yhdenmukaisuus ja oikeudenmukaisuus kurinpitokeinojen käyttämisessä sekä sitouttaa eri osapuolet sovittuihin toimintatapoihin.

Kurinpitokeinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, opiskelijan ikä ja kehitystaso huomioidaan ja että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä.

Kurinpitoseuraamusten tulee olla suhteessa tekoon. Tarkoitussidonnaisuuden periaate edellyttää puolestaan, ettei kurinpitokeinoja saa käyttää, esimerkiksi kostamis- tai loukkaamistarkoituksessa.

Suunnitelma käydään läpi lukuvuosittain elokuussa opettajien kanssa. Samalla perehdytetään opettajat suunnitelmaan ja varmistetaan opettajien osaaminen kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä.

Kurinpitomenettelyjen toteuttamista koskevasta suunnitelmasta tiedotetaan koulun kotisivuilla.

Kurinpitomenettelyjen toteuttamista koskevaa suunnitelmaa ja sen toteuttamista seurataan ja arvioidaan koulun muun toiminnan arvioinnin yhteydessä.

Lukiossa käytössä olevat kurinpitotoimet ja opetuksen turvaamistoimenpiteet on lueteltu tyhjentävästi lukiolaissa.

Varsinaisten kurinpitotoimien ja turvaamistoimenpiteiden lisäksi lukiolla on kasvatusvastuu. Kasvatusvastuun puitteissa voidaan käydä opiskelijoiden kanssa keskustelua ei-toivotun käyttäytymisen lopettamiseksi esimerkiksi heti oppitunnin jälkeen. Lukion toimintakulttuuri sisältää piirteitä, joilla on ei-toivottua käyttäytymistä ehkäisevä vaikutus. Toimintakulttuurin avulla tapahtuva vaikuttamistyö on ensisijainen keino puuttua ei-toivottuun käyttäytymiseen ja ennalta ehkäistä sitä. Varsinaisten kurinpitotoimien osalta noudatetaan pääsääntöisesti asteittain kovenevaa rangaistuskäytäntöä. Tämän mukaisesti määräaikaista erottamista edeltää yleensä kirjallinen varoitus. Vakavissa rikkeissä voidaan kuitenkin käyttää suoraan määräaikaista erottamista.

2. Menettelytavat rike- ja häiriötilanteissa

2.1 Selvittämisvastuut ja työnjako

Ensisijaisesti selvittämisvastuu on tilanteen havainneella opettajalla. Opettajan tulee selvittää tilanteessa mukana olleiden opiskelijoiden kanssa, mitä on tapahtunut sekä käydä asiasta kasvatuksellista keskustelua rikkeeseen syyllistyneen opiskelijan kanssa. Mikäli rike on vakava tai toistuva, tulee opettajan saattaa asia rehtorin tietoon. Rehtori ja opettaja harkitsevat yhdessä tarvetta varsinaiselle lukiolain mukaiselle kurinpitotoimille.

2.2. Menettelytavat kurinpitotoimien (kirjallinen varoitus, määräaikainen erottaminen) yhteydessä

Opiskelijalle on yksilöitävä kurinpitotoimen antamiseen johtanut teko. Häntä on kuultava ja huoltajalle on varattava mahdollisuus tulla kuulluksi, kuulemisesta laaditaan muistio. Muistion säilytysaika on oppivelvollisuusajan jälkeen vielä kymmenen vuotta.

Hallintosäännössä määrätty viranomainen tekee valituskelpoisen päätöksen kurinpitotoimen antamisesta. Opiskelija voidaan erottaa määräajaisesti, kun hän on tehnyt vakavan rikkomuksen tai hän on toistuvasti piittaamaton, mikä jatkuu varoituksen antamisen jälkeen. Sinä aikana, jolloin opiskelijaa vastaan on vireillä syyte yleisessä tuomioistuimessa, ei häntä vastaan samasta syytä saa aloittaa tai jatkaa kurinpitomenettelyä.

Jos tuomioistuin on vapauttanut opiskelijan syytteestä, ei kurinpitomenettelyä saa aloittaa tai jatkaa samasta syytä muutoin kuin sellaisen menettelyn perusteella, jota ei ole katsottava rikokseksi, mutta joka kuitenkin on muutoin moitittavaa käyttäytymistä.

Jos tuomioistuin on tuominnut opiskelijan rangaistukseen, ei hänelle saa samasta syytä määrätä kurinpitotoimenpidettä. Opiskelija saadaan kuitenkin erottaa määräajaksi tai erottaa opiskelija-asuntolasta, jos se opiskelijan tekemän rikoksen tai siihen liittyvien seikkojen perusteella on perusteltua.

2.3. Menettelytavat opetuksen turvaamistoimenpiteiden yhteydessä

2.3.1. Tunnilta poistaminen

Opetusta häiritsevä opiskelija voidaan määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka oppilaitoksen järjestämästä tilaisuudesta. Määräyksen antaa oppituntia tai muuta opetustilaisuutta pitävä opettaja. Koulun tilaisuuksien osalta määräyksen voi antaa myös rehtori opettajan lisäksi. Asiasta on ilmoitettava opiskelijan huoltajalle. Ilmoituksen tekee opettaja Wilma -viestillä. Viestiin kirjataan tunnilta / tilaisuudesta poistamisen syy. Kirjauksen säilytysaika on opiskeluajan jälkeen vielä kymmenen vuotta.

2.3.2. Opetuksen epääminen ja opetuksesta pidättäminen rikostutkinnan ajaksi

Opiskelijan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään kolmen työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai oppilaitoksessa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. Epäämisestä päättää koulun rehtori. Hänen tulee ilmoittaa asiasta opiskelijan huoltajalle sekä tarvittaessa lastensuojeluviranomaiselle. Opetuksen epäämisestä tehdään kirjallinen

dokumentti, jossa epäämisen syy kerrotaan. Tämän kirjauksen säilytysaika on opiskeluajan jälkeen vielä kymmenen vuotta. Epäämisen aikana opiskelijalle on järjestettävä opiskelijahuoltona mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskelijahuollon psykologin tai kuraattorin kanssa. Lisäksi opiskelijalle on järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja opiskelijan palatessa opetukseen. Opiskelijalle tehdään suunnitelma opetukseen palaamisen tukemiseksi. Lukion rehtori:

- Vastaa siitä, että opiskelijalle tiedotetaan hänen oikeudestaan opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologipalveluihin.
- Vastaa siitä, että opiskelijalle järjestetään muu tarvittava tuki epäämisen aikana ja opiskelijan palatessa opetukseen.
- Huolehtii siitä, että opiskelijalle tehdään suunnitelma opetukseen palaamisen tukemiseksi. Suunnitelman avulla varmistetaan koko kouluyhteisölle opiskelijan turvallinen paluu lukioon, esitetään toimenpiteet ja vastuutahot, joilla varmistetaan, että epäämiseen johtanut tilanne ei toistu ja varmistetaan, että opiskelija ei ole jäänyt jälkeen opinnoissa epäämisen aikana. Lisäksi suunnitelman tulee sisältää seuranta ja sen vastuut.

Jos opiskelija on tutkimuksen alaisena rikoksesta, häneltä voidaan tutkimuksen ajaksi pidättää oikeus opiskeluun, jos se opiskelijan tekemäksi epäiltyyn rikokseen tai siihen liittyviin seikkoihin nähden on perusteltua. Tällainen tilanne voi olla esimerkiksi silloin, jos opiskelijaa epäillään toisen opiskelijan tai koulun henkilökuntaan kuuluvan pahoinpitelystä. Asiassa noudatetaan vastaavia menettelytapoja kuin määräaikaisen erottamisen osalta.

2.4. Kiellettyjen esineiden ja aineiden haltuunotto ja opiskelijoiden tavaroiden tarkistaminen

Edellä mainittujen asioiden osalta noudatetaan lukiolain säännöksiä 45 – 48 §.

Rehtorilla ja opettajalla on yhdessä tai erikseen oikeus työpäivän aikana ottaa haltuunsa opiskelijalta kielletty esine tai aine. Kiellettyjä esineitä ja aineita ovat seuraavat:

- esineen tai aineen hallussapito on laissa kielletty
- esineellä tai aineella voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta
- esine tai aine on tarkoitettu omaisuuden vahingoittamiseen ja sen hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä.

Jos haltuun otettavaa esinettä tai ainetta hallussaan pitävä opiskelija koettaa vastarintaa tekemällä välttää haltuun ottamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia esineen tai aineen haltuun ottamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina opiskelijan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Oikeus käyttää voimakeinoja koskee vain opiskelijan omaa tai muiden turvallisuutta vaarantavia esineitä tai aineita. Haltuunotossa ei saa käyttää voimankäyttövälineitä.

Opettajalla ja rehtorilla on työpäivän aikana oikeus tarkastaa opiskelijan mukana olevat tavarat, opiskelijan hallinnassa olevat oppilaitoksen säilytystilat sekä päällisin puolin hänen vaatteensa, sellaisen esineen tai aineen haltuun ottamiseksi, jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta, jos on ilmeistä, että opiskelijan hallussa on tällaisia esineitä tai aineita ja opiskelija pyynnöstä huolimatta kieltäytyy niitä luovuttamasta tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan niitä ole. Opiskelijalle tulee ennen tarkastusta ilmoittaa tarkastuksen syy.

Tarkastajan tulee olla opiskelijan kanssa samaa sukupuolta, paitsi jos tämä ei ole asian kiireellisen luonteen vuoksi mahdollista. Tarkastuksessa tulee olla läsnä tarkastajan lisäksi toinen täysi-ikäinen

oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva. Opiskelijan pyynnöstä tarkastuksessa tulee olla läsnä hänen valitsemansa oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva, jos tämä on saapuvilla.

Aineiden ja esineiden haltuunotto ja opiskelijan tarkastaminen (ml. tavaroiden tarkastaminen) tulee kirjata. Kirjauksen tekee tilanteessa mukana oleva oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva aikuinen.

Asiasta tehdään kirjallinen dokumentti. Tämän kirjauksen säilytysaika on opiskeluajan jälkeen vielä kymmenen vuotta. Haltuun ottamisesta ja tarkastamisesta ilmoitetaan alaikäisen opiskelijan huoltajille mahdollisimman pian. Ilmoituksen tekee tilanteen tunteva oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva aikuinen.

Voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta sivistysjohtajalle koulutuksen järjestäjän edustajana.

Opiskelijalta haltuun otetut esineet ja aineet luovutetaan opiskelijan huoltajalle tai jos opiskelija on täysi-ikäinen, hänelle itselleen. Esineet ja aineet tulee kuitenkin luovuttaa poliisille tai muulle laissa säädetylle viranomaiselle, jos opiskelijalla, tämän huoltajalla ei lain mukaan ole oikeutta pitää niitä hallussaan.

Ennen luovuttamista esine tai aine tulee säilyttää huolellisesti. Esineiden ja aineiden luovutus tulee järjestää mahdollisimman pian haltuunotosta. Haltuun otetut huumausaineet, ampuma-aseet, aseosat, patruunat, ammuksiset ja kaasusumuttimet sekä räjähteet tulee luovuttaa poliisille välittömästi. Opiskelijalle itselleen luovutettavat esineet ja aineet luovutetaan työpäivän päätyttyä.

Jos huoltaja ei kolmen kuukauden kuluessa haltuunottoa koskevasta ilmoituksesta nouda esinettä tai ainetta, se voidaan todisteellisesti hävittää. Esineiden ja aineiden luovuttaminen ja hävittäminen tulee kirjata. Haltuun otetuista esineistä ja aineista pidetään kirjaa lukion arkistossa, jonne myös luovutus kirjataan. Kirjaamisen hoitaa rehtori. Tämän kirjauksen säilytysaika on opiskeluajan jälkeen vielä kymmenen vuotta.

2.5. Ylioppilastutkinnon tutkintojärjestyksen rikkominen

Ylioppilastutkinnosta annetun lain (502/2019) 15 §:ssä säädetään seuraamuksista järjestyksen rikkomisesta ja vilpillisestä menettelystä ylioppilastutkinnossa.

2.6. Vahingonkorvausvelvollisuus

Aiheuttamansa vahingon muun opiskelijan, koulutuksen järjestäjän tai henkilökuntaan kuuluvan tai sivullisen omaisuudelle opiskelija on velvollinen korvaamaan vahingonkorvauslain (412/1974) nojalla.

Jos vahingon on aiheuttanut kahdeksaatoista vuotta nuorempi, on hän velvollinen korvaamaan siitä määrän, joka hänen ikäänsä ja kehitystasoonsa, teon laatuun, vahingon aiheuttajan ja vahingon kärsineen varallisuusoloihin sekä muihin olosuhteisiin katsoen harkitaan kohtuulliseksi.

3. Yhteistyö eri viranomaistahojen ja huoltajien kanssa

3.1. Yhteistyö poliisin kanssa ja ilmoitusvelvollisuus

Mikäli opiskelijan rike tai häiriökäyttäytyminen on niin vakavaa, että on epäily siitä, toteutuuko teossa rikoksen tunnusmerkistö, tulee asiassa konsultoida matalalla kynnyksellä poliisin Ankkuriryhmää. Ankkuritoiminnan tavoitteena on puuttua varhain alaikäisten rikolliseen käyttäytymiseen, selvittää nuoren asiakkaan kokonaisvaltainen elämäntilanne ja ohjata

tarkoituksenmukaisen avun ja tuen piiriin. Tavoitteena on myös puuttua nopeasti lähisuhde- ja perheväkivaltaan. Moniammatillisella yhteistyöllä pyritään lisäämään sisäistä turvallisuutta. Ankkuritoiminnan kohderyhmänä ovat nuoret (15–20-vuotiaat) rikoksentekijät, perheväkivallalle altistuneet tai sitä kokeneet nuoret, radikalisoituneet nuoret sekä aikuiset perheväkivallan uhrit ja tekijät. Ankkuri-malli perustuu moniviranomaisyhteistyöhön, jossa eri viranomaiset työskentelevät yhdessä poliisiasemalla. Ankkuri-tiimi muodostuu poliisin, sosiaalityöntekijän, psykiatrisen sairaanhoitajan ja nuorisotyöntekijän muodostamasta ryhmästä. He tekevät ryhmänä tiivistä yhteistyötä tuoden kukin ammattiosaamisensa ja taustaorganisaatioidensa tuen ja osaamisen tiimin käyttöön.

Lukion henkilökunnalla on lastensuojelulain perusteella ilmoitusvelvollisuus poliisille ja lastensuojeluviranomaiselle aina, jos on epäily, että alaikäiseen on kohdistunut seksuaalirikos, perusmuotoinen pahoinpitely, törkeä pahoinpitely tai heitteillepano. Ilmoitusvelvollisuus on sillä henkilöllä, jonka tietoon väkivalta- tai seksuaalirikosepäily on tullut. Ilmoituksen tekemistä ei saa delegoida toiselle henkilölle.

Lisäksi lukion henkilökunnalla on lastensuojelulain mukainen ilmoitusvelvollisuus lastensuojeluviranomaisille, mikäli on tarpeen selvittää lastensuojelun tarve (esim. jatkuva kouluasioiden laiminlyönti, päihteet).

3.2. Yhteistyö huoltajien kanssa

Siilinjärven lukio haluaa tehdä yhteistyötä nuoren hyväksi tämän etu tavoitteenaan. Yhteistyön pohjaa pyritään luomaan avoimella ja välittömällä jatkuvalla kommunikaatiolla esimerkiksi huoltajia koulun asioissa kuulemalla. Vanhempainillat ja opettajien tapaamiset madaltavat huoltajien kynnystä olla osana aktiivista lukion arkea.

Pulmatilanteissa, jotka vaativat alaikäisen kohdalla selvittelyä, otetaan aina yhteys huoltajiin ja pidetään tarvittaessa neuvottelu heidän kanssaan nuoren asiassa. Heille varataan tilaisuus tulla kuulluksi ja osaksi asioiden käsittelyä ja ratkaisua. Täysi-ikäisten nuorten kohdalla lukio tekee mielellään perheiden kanssa edelleen yhteistyötä, mikäli nuori antaa tähän suostumuksensa.

